

ZİNCİRLERİNDEN BAŞKA KAYBEDECEK DAHA NELERİ VAR?

10 Ocak 2024

Yıldırım Koç

Türkiye’de ekonomik kriz giderek daha da derinleşiyor. Krizin etkilerinin geniş halk kitlelerine hemen yansımaları ertelemek amacıyla çeşitli politikalar uygulanıyor. Bunlar pek işe yaramıyor. Ancak özellikle 31 Mart yerel seçimlerinin ardından fırtına kopacak. Dört yıl daha seçimin olmadığı koşullarda, derinleşen ekonomik krizden çıkışın faturası, önemli bir tepki gösteremeyecekleri beklentisi ve hesabıyla, sendikasıız işçilere ve emeklilere çıkarılacak. Sendikalı işçiler ve kamu çalışanları (memurlar ve sözleşmeli personel) de bu fırtınadan ciddi biçimde etkilenenler.

Fırtınanın faturası başta işçi sınıfına çıkarılmak istendiğinde ne olacak?

İşçi sınıfının “zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi yok” mu? Yoksa kaybedecek çok şeyleri mi var?

Marx ve Engels tarafından 1847 Aralık – 1848 Ocak döneminde yazılan ve 1848 yılı Şubat-Mart aylarında Londra’da yayımlanan Komünist Manifesto (Komünist Parti Manifestosu) şu cümlelerle biter:

“Proleterlerin zincirlerinden başka kaybedecekleri birşeyleri yoktur. Kazanacakları bir dünya vardır. Tüm ülkelerin proleterleri, birleşin.” (“Die Proletarier haben nichts in ihr zu verlieren als ihre Ketten. Sie haben eine Welt zu gewinnen. Proletarier aller Länder, vereinigt euch.”)

1848 yılında yapılan bu tespit günümüzde de geçerli mi?

Marx ve Engels Manifesto’nun 1872 yılında yapılan Almanca baskısına yazdıkları önsözde (Londra, 24 Haziran 1872), 1848 yılından sonraki gelişmeleri özetledikten sonra, şunu belirtiyorlardı: “Manifesto, artık bizim hiçbir şekilde değiştirme hakkımızın olmadığı tarihi bir belge olmuştur.”

Gerçekten de, 1848 yılından 1872 yılına kadarki değişiklikler Manifesto’da yer almadığı gibi, 2024 yılına kadarki değişiklikler de Manifesto’da yoktur ve günümüzü açıklamada bu “tarihi belge” yeterli değildir; özellikle yukarıda aktarılan son cümleleri. Artık işçilerin zincirlerinden başka kaybedecek birçok şeyleri vardır ve dünyanın tüm ülkelerinin işçilerinin birleşme gibi bir niyet, çaba ve girişimleri de bulunmamaktadır.

Türkiye’de kapitalizme karşı çıkanlar arasında “yoksulluk edebiyatı” yaygındır. Onlar halka bir biçimde ulaşım yoksulluk edebiyatı yaptıklarında da, son derece gerçekçi olan, somut şartların somut tahlilini başarıyla yapan halkımız, arkalarından gülmekte ve mevcut düzen içinde çalışma ve yaşama koşullarını korumak ve geliştirmek için ellerinden geleni yapmaktadır.

Emperyalizmin sömürsü altındaki Türkiye’de kapitalistler tarafından da sömürülen işçilerimizin hayat standardı geçmişle kıyaslanmayacak kadar yükseldi; çalışma koşulları da geçmiştekenden çok daha iyi. Zaten bu nedenle de düzen partilerine oy vermeye devam ediyorlar. Birileri, halkımız gibi gerçekçi olup, somut şartların somut tahlilini yapmak yerine, öznelci bir tavırla yoksulluk edebiyatı yaptıkları için de, halkı aptal, cahil ve aldatılmış sanıyorlar.

Bugün Türkiye’de gelir getirici bir işte çalışanların resmi verilere göre yüzde 72’sini, gerçekte ise yaklaşık yüzde 75’ini oluşturan işçi sınıfımızın sahip oldukları, “zincirlerden” çok daha fazlasıdır. İşçilerin ve kamu çalışanlarının önemli bir bölümünün kendi evi, arabası, evinde çağdaş araç ve gereçleri ve hatta biraz da gereksiz tüketime kaçan gösteriş amaçlı aletleri vardır. Günümüzün işçisi, kapitalizmin ürünüdür ve kapitalizmin özellikle gösterişçi tüketim çılgınlığından da etkilenmektedir.

Türkiye’de yoksulluk tabii ki vardır. Ancak Türk-İş ve diğer bazı kuruluşların açıkladıkları açlık ve yoksulluk sınırı rakamları hiçbir bilimsel analize ve araştırmaya dayanmayan, propaganda amaçlı verilerdir. Bu örgütler, kendi çalıştırdıkları personele bile yoksulluk sınırı diye açıkladıkları rakamın üstünde ücret vermemektedir.

Peki, eğer işçi sınıfımızın “zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri varsa” hayatından memnun olup, haksızlıklara ve derinleşen ekonomik krizin faturasının kendisine çıkarılmasına tepki vermeyecek midir?

Tam tersine. Daha fazla tepki verecektir.

Soldaki yanlış kavrayışlardan biri, “yoksulluk” ile “yoksullaşma” arasındaki farkın kavranılmamasıdır.

Yoksul insan kolay kolay tepki vermez. Tepkiyi veren, yoksullaşan insandır; elindekini kaybeden insandır. Eğer işçileri, “zincirlerinden başka kaybedecek birşeyi olmayan yoksullar” olarak düşünürseniz, yanılırsınız. Derinleşen ve faturası işçi sınıfına çıkarılmaya çalışılacak olan ekonomik kriz, işçilerin sahip olduğu evin, arabanın, ev eşyalarının, iş olanaklarının, ücretinin satınalma gücünün elinden alınmasına yol açacak. Derinleşen ekonomik krizle birlikte işçilerin kaybedecekleri çok şey var. O nedenle de tepkileri, yalnızca zincirleri olanların tepkisinden çok daha fazla olacak.

Marx ve Engels’in 1848 yılında yazdıkları ve 1872 yılında artık “tarihi bir belge” olduğunu belirttikleri sözlere dayanarak bugünü anlamaya ve yorumlamaya kalkarsanız, zincirlerinden başka kaybedecek birçok şeyi olanlar sizinle dalga geçer.